

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

VISUELE KUNSTE V1

2022

PUNTE: 100

TYD: 3 uur

**Hierdie vraestel bestaan uit 19 bladsye.
Hierdie vraestel moet in volkleur gedruk word.**

INSTRUKSIES EN INLIGTING

In hierdie eksamen moet jy die volgende vaardighede toon:

- Die gebruik van die korrekte kunsterminologie
- Die gebruik en toepassing van visuele analise/ontleding en kritiese denke
- Skryf- en navorsingsvaardighede in 'n geskiedkundige en kulturele konteks
- Die plaas van spesifieke voorbeelde in 'n kulturele, sosiale, politieke en historiese konteks
- 'n Begrip van eiesoortige kreatiewe style

Lees die volgende instruksies voordat jy besluit watter vrae om te beantwoord.

1. Hierdie vraestel bestaan uit AGT vrae.
2. Beantwoord enige VYF vrae vir 'n totaal van 100 punte.
3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
4. Vrae verskyn op die linkerkantse bladsye, met visuele bronne op die regterkantse bladsye.
5. Maak seker dat jy na die kleurafdrukke van die visuele bronne verwys waar dit vereis word.
6. GEEN punte sal toegeken word vir inligting wat in een antwoord bespreek en in ander antwoorde herhaal word NIE. Kruisverwysing van kunswerke is toelaatbaar.
7. Noem die kunstenaar en titel van ELKE kunswerk wat jy in jou antwoorde bespreek. Onderstreep die titel van 'n kunswerk of die naam van 'n gebou/struktuur.
8. Kandidate mag NIE beelde wat alreeds in ander vrae gebruik is, bespreek NIE.
9. Skryf op 'n duidelike, kreatiewe en gestruktureerde manier en gebruik volsinne en paragrawe volgens die instruksies van elke vraag. 'n Lys met feite/tabelle word NIE aanvaar NIE.
10. Gebruik die volgende riglyne vir die lengte van jou antwoord. Let op die puntetoekenning:
  - 6–8 punte: 'n minimum van $\frac{1}{2}$ – $\frac{3}{4}$ bladsy
  - 10–14 punte: 'n minimum van 1–1 $\frac{1}{2}$ bladsy(e)
  - 20 punte: 'n minimum van 2 bladsye
11. Skryf netjies en leesbaar.

LAAT HIERDIE BLADSY OOP.

BEANTWOORD ENIGE VYF VRAE.**VRAAG 1: DIE STEM VAN OPKOMENDE KUNSTENAARS**

Beide George Pemba en Ward Kimball se kunswerke vertel stories van vroue wat besig is om te werk.

1.1 Bespreek die kunswerke in FIGUUR 1a en 1b en beskryf die stories wat deur die kunstenaars vertel word.

Jy moet die volgende by jou antwoord insluit:

- Uitbeelding en plasing van die figure
- Ooreenkomste/Verskille tussen FIGUUR 1a en FIGUUR 1b
- Kleur
- Boodskap/Betekenis

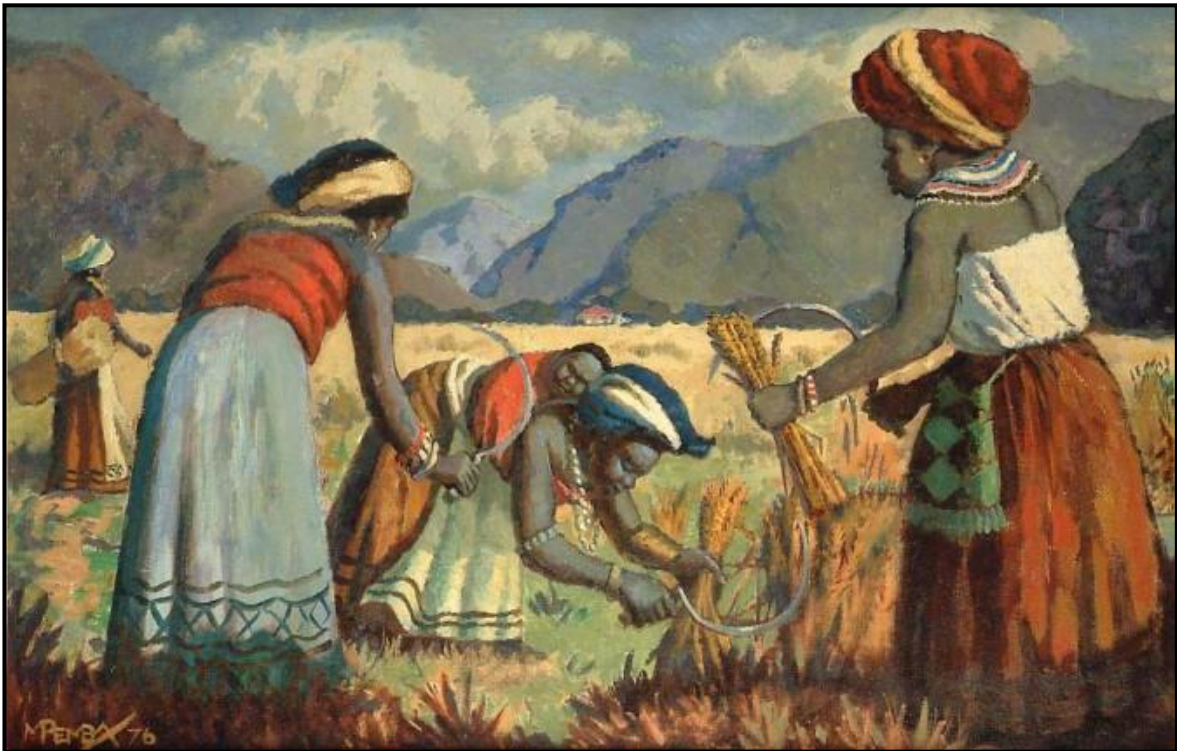
(10)

1.2 Bespreek TWEE kunswerke (EEN kunswerk per kunstenaar) wat 'n storie oor hulle sosiale omgewing vertel.

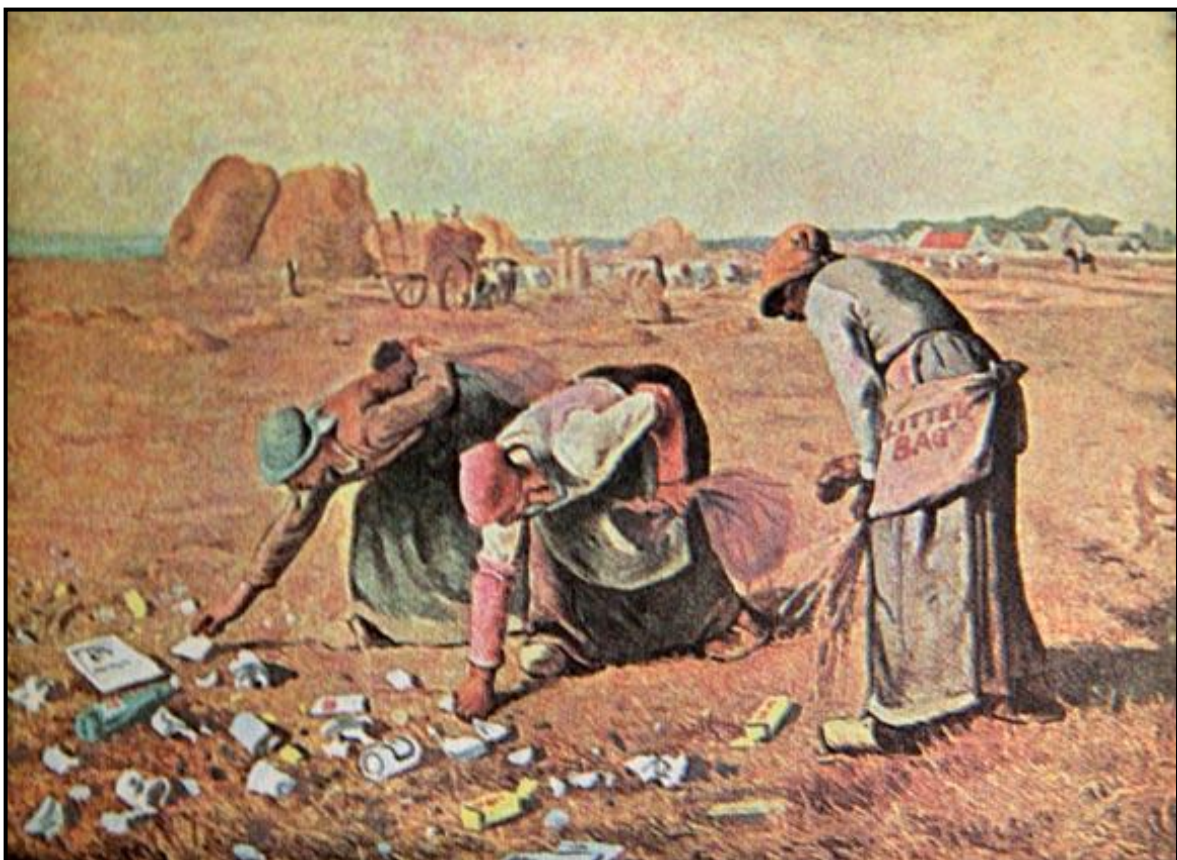
Gebruik die volgende riglyne:

- Invloede
- Onderwerp
- Formele kunselemente
- Media en tegniek

(10)
[20]

FIGUUR 1a: George Pemba, *Harvesters (Oeswerkers)*, olie op bord, 1976.

FIGUUR 1b: Ward Kimball, *The Gleaners (Die Versamelaars)*, olie op doek, 1964.
(Gewysigde reproduksie van die werk van Jean-Francois Millet)

**VRAAG 2: SUID-AFRIKAANSE KUNSTENAARS BEÏNVLOED DEUR AFRIKA-
EN/OF INHEEMSE KUNSVORMS**

Kunstenaars put dikwels inspirasie uit ander kulture.

2.1 Bespreek FIGUUR 2a en 2b deur na die stelling hierbo te verwys.

Jy kan die volgende riglyne gebruik:

- Moontlike invloede
- Simbole
- Gebruik van kleur
- Beeldgebruik
- Styl

(8)

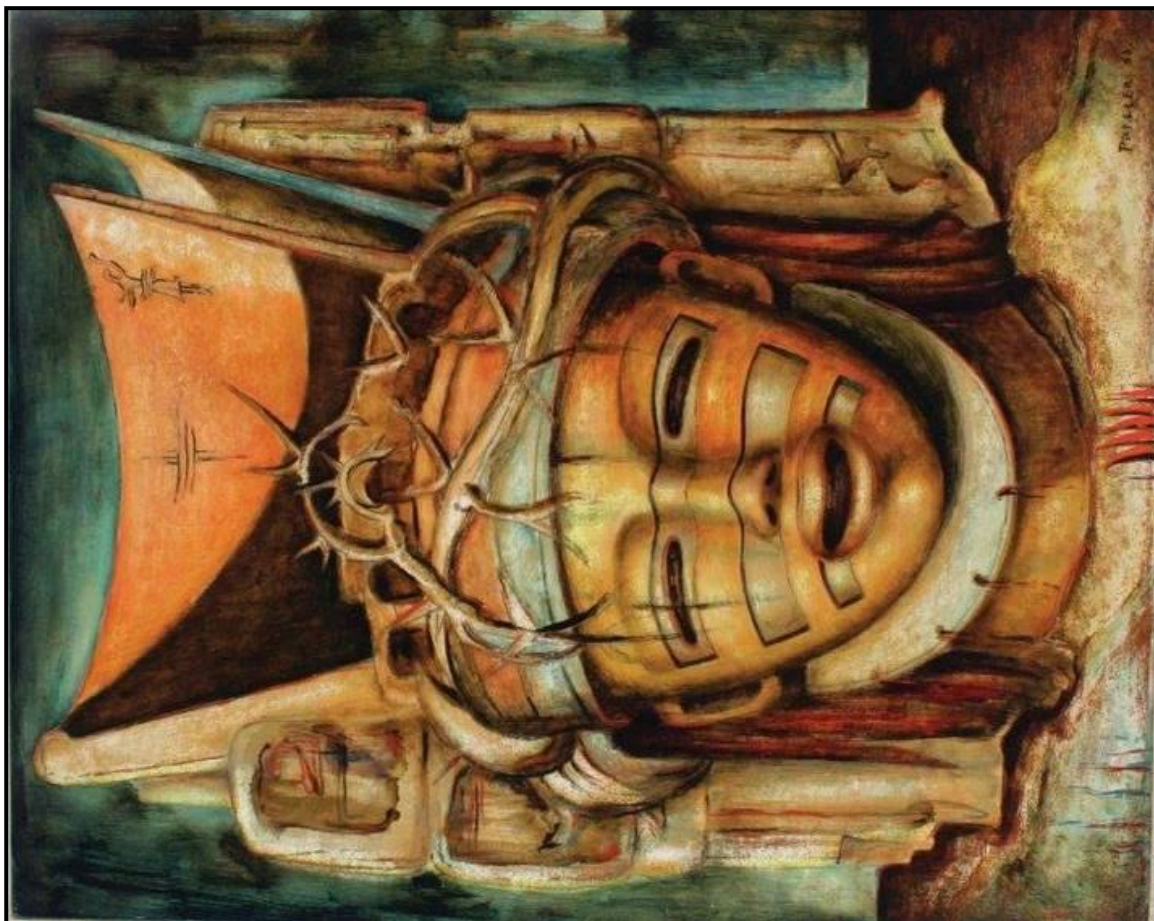
2.2 Beskryf die werk van enige TWEE Suid-Afrikaanse kunstenaars (EEN kunswerk per kunstenaar) wie se werk inheemse en/of Afrika-simbole en -kunsvorms weerspieël. Noem die kunstenaars en titels van die kunswerke.

Gebruik die volgende riglyne:

- Onderwerp
- Invloede
- Formele kunselemente
- Media en tegniek
- Moontlike boodskap/betekenis

(12)
[20]

FIGUUR 2b: Alexis Preller, **Christ Head (Christushoof)**,
olie op hout, 1972.

FIGUUR 2a: Irma Stern, **Fingo Woman (Fingo-vrou)**,
olie op doek, 1952.

VRAAG 3: SOSIOPOLITIEKE KUNS, WEERSTANDSKUNS VAN DIE 1970's EN 1980's INGESLUIT

Opvoeding is die magtigste wapen wat jy kan gebruik om die wêreld te verander.

– Nelson Mandela, 2003

- 3.1 Vergelyk die visuele beelde in FIGUUR 3a en 3b deur te bespreek hoe ELKE kunstenaar kommentaar gelewer het op die uitdagings van onderwys tydens daardie verskillende tye.

Jy kan die volgende riglyne gebruik:

- Onderwerp
- Kleur
- Lyn
- Komposisie
- Betekenis van die kunswerke deur na die titels te verwys

(8)

- 3.2 Skryf 'n opstel oor TWEE kunstenaars (EEN kunswerk per kunstenaar) wie se werk protes, weerstand of onregverdighede in die samelewing weerspieël.

Gebruik die volgende riglyne:

- Onderwerp
- Formele kunselemente
- Media en tegnieke
- Moontlike betekenis en boodskap

(12)
[20]

FIGUUR 3a: Alfred Thoba, **1976 Riots (1976-opstande)**, olieverf op bord, 1987.

FIGUUR 3b: Sifiso Samuel Gumede, **Education not Police (Opvoeding, nie Polisie nie)**, linoosnee, 2017.

VRAAG 4: KUNS, KUNSVLYT EN GEESTELIKE WERKE HOOFSAAKLIK UIT LANDELIKE SUID-AFRIKA

Flesse, potte en houers het deur die eeue ontwikkel en verander volgens die behoeftes en funksies gebaseer op tradisie, erfenis en kultuur, en sodoende 'n inkomste vir baie kunstenaars gegenereer.

4.1 Kies enige TWEE kunswerke uit FIGUUR 4a–4c en skryf 'n kort opstel daaroor.

Bespreek die volgende in jou opstel:

- Vorm
- Funksie
- Media/Materiaal en tegnieke
- Verskille tussen jou TWEE voorbeelde
- Ooreenkomste tussen jou TWEE voorbeelde (10)

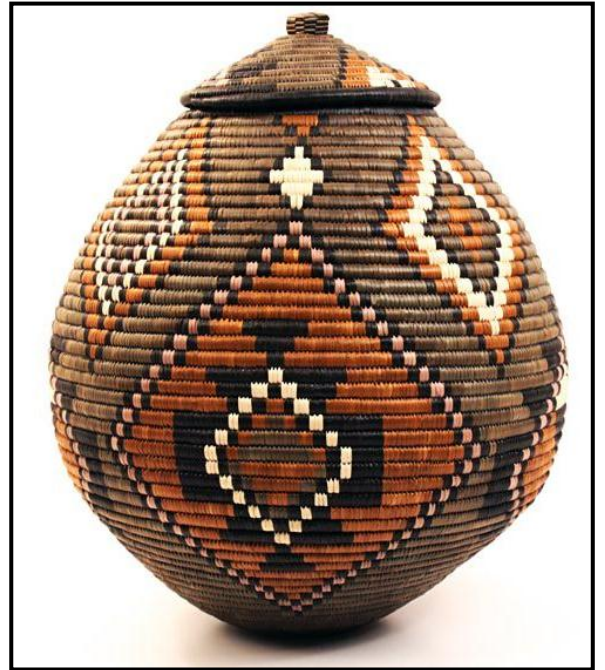
4.2 Bespreek TWEE kunswerke van verskillende kunsvlytkunstenaars en/of geestelike kunstenaars wat deur hulle kultuur en erfenis geïnspireer is.

Gebruik die volgende riglyne:

- Invloede en inspirasie
  - Kunselemente
  - Gebruik van materiaal en tegnieke
  - Boodskap/Betekenis (10)
- [20]**

FIGUUR 4a: Clive Sithole, ***Uphiso*** (sfeervormige fles met 'n kort, nou silindriese nek wat in 'n put gebak is), 33,0 cm x 33,4 cm, 2000.

FIGUUR 4b: Beauty Ngxongo, ***Basket with Lid (Mandjie met Deksel)***, gekleurde ilalapalmlare, 1990.

FIGUUR 4c: Ardmore Ceramics, ***Masai Red Elephant Tureens (Masai Rooi Olifant Sopkom)***, geglasuurde keramiekklei, datum onbekend.

VRAAG 5: MULTIMEDIA EN NUWE MEDIA – ALTERNATIEWE KONTEMPORÊRE EN POPULÊRE KUNSVORME IN SUID-AFRIKA

Nkhensani Rihlampfu is 'n jong Suid-Afrikaanse kunstenaar wat indrukwekkende figuratiewe beeldhouwerke skep deur handgeweefde linnitou te gebruik. Hierdie gesiglose figure verteenwoordig die meerderheid swak betaalde arbeiders wat deur harde werk Suid-Afrika help bou het, ten spyte van die gewig wat hulle self dra.

Isabelle Grobler gebruik voorwerpe wat weggegooi is op 'n droomagtige wyse om kommentaar te lewer op die samelewing se ekonomiese afhanklikheid van hierdie verbruikersnoodsaaklikhede.

5.1 Lees die stelling hierbo en beantwoord die volgende vrae in 'n opstel:

- Hoekom, dink jy, skep Rihlampfu gesiglose figure? (FIGUUR 5a)
- Hoe skep al die materiaal wat deur Rihlampfu gebruik word, tekstuur en ritme?
- Hoe dra die visuele elemente, wat in FIGUUR 5a voorgestel word, tot die betekenis van die titel by?
- Hoe dra Grobler se gebruik van weggegooide en gevonde voorwerpe in FIGUUR 5b by tot die droomagtige en surrealistiese kwaliteit van haar werk?
- Identifiseer die objekte wat in FIGUUR 5b gebruik word, wat mag toon. Hoe sinspeel dit op die mag van verbruik?
- In haar titel verwys Grobler na Christenskap (**Persoonlike Jesus**). Dink jy hierdie kunswerk het 'n godsdienstige/geestelike kwaliteit? Ondersteun jou antwoord.

(10)

5.2 Skryf 'n opstel oor die werk van TWEE kontemporêre Suid-Afrikaanse kunstenaars (EEN kunswerk per kunstenaar) wat nuwe/alternatiewe media gebruik om 'n sterk boodskap oor te dra.

Verwys na die volgende:

- Name van kunstenaars en kunswerke
- Invloede
- Kunselemente
- Styl
- Media en tegnieke
- Betekenis/Boodskap

(10)
[20]

'Concupiscence': Die selfsugtige menslike begeerte na 'n objek, persoon of ondervinding

FIGUUR 5a: Nkhensani Rihlampfu, *Remains of Democracy* (*Oorblyfsels van Demokrasie*), hout, staal en geweefde linnetu, 2017.

FIGUUR 5b: Isabelle Grobler, *The Cannibals' Concupiscence: Personal Jesus* (*Die Kannibale se Begeerte: Persoonlike Jesus*), gemengdemedia-beeldhou-assemblage, 2020.

VRAAG 6: DEMOKRATIESE IDENTITEIT IN SUID-AFRIKA NÁ 1994

Die kunstenaars, Dion Cupido en Rory Emmet, besin beide oor hulle identiteit om as 'Kleurling' geklassifiseer te wees en wat dit vir hulle beteken.

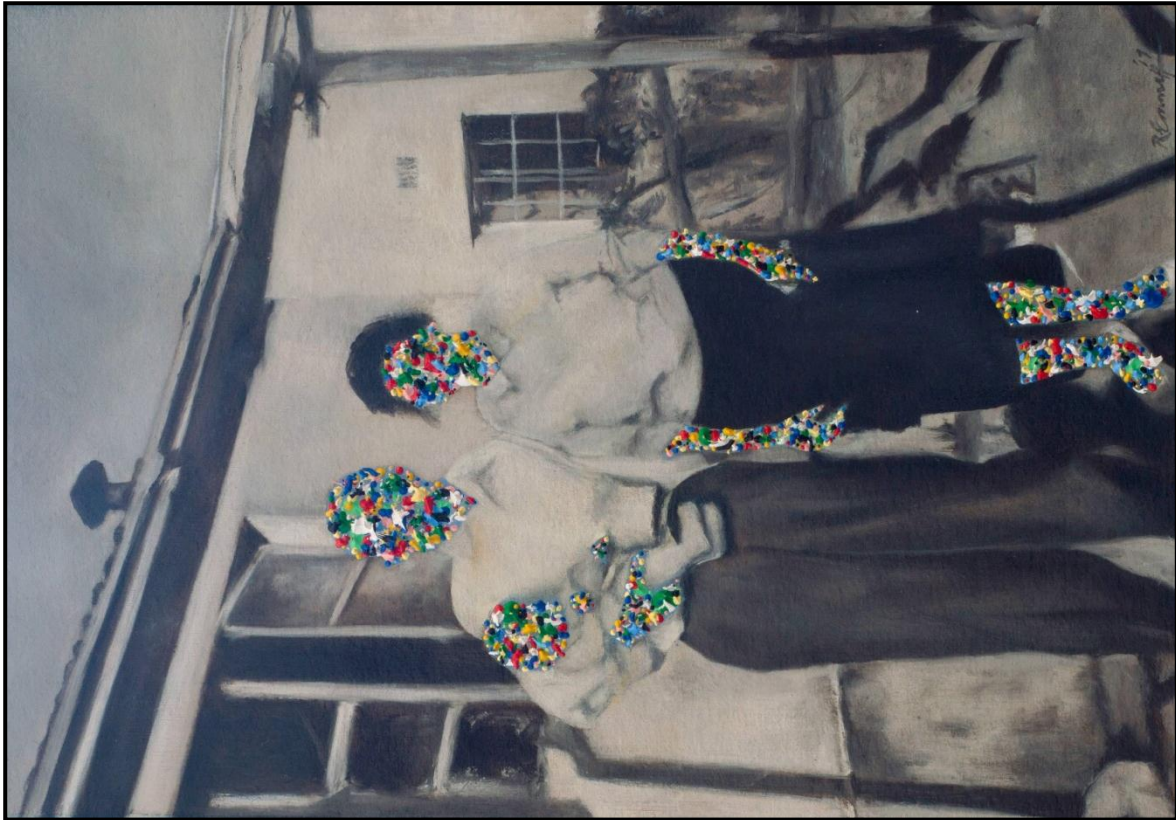
6.1 Skryf 'n kort opstel oor hoe die kunstenaars 'Kleurling'-identiteit in FIGUUUR 6a en 6b uitgebeeld het deur die volgende riglyne te gebruik:

- Gebruik van figure/licgaamstaal
- Agtergrond
- Kleur
- Dink jy dat hierdie werke identiteit suksesvol weerspieël? Verwys na moontlike betekenis/boodskap.

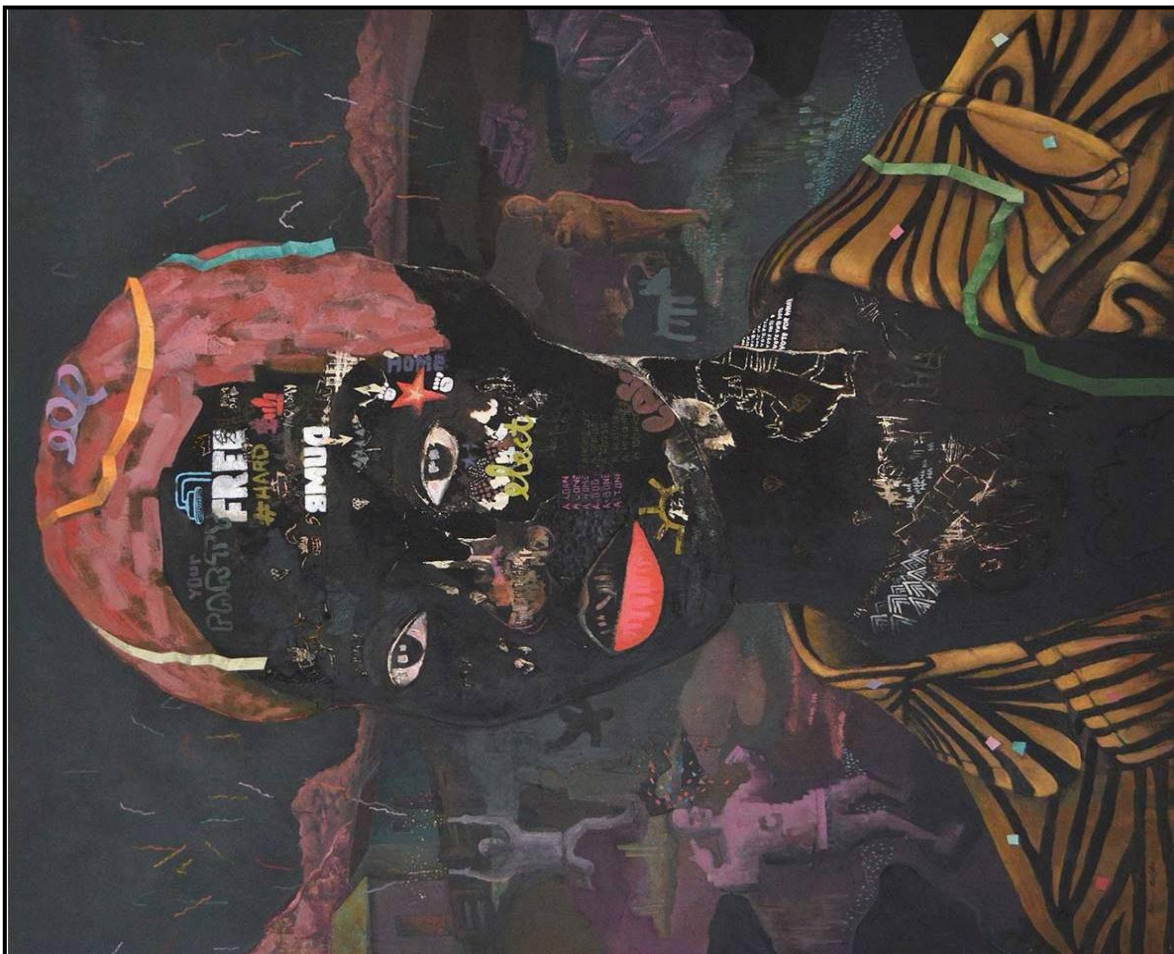
(8)

6.2 Bespreek TWEE kunswerke deur Suid-Afrikaanse kunstenaars (EEN kunswerk per kunstenaar) wie se kunswerke kwessies oor identiteit weerspieël.

(12)
[20]

FIGUUR 6b: Rory Emmet, **Couple (Paartjie)**,
olie op papier, 2017.

FIGUUR 6a: Dion Cupido, **Party Politics (Partypolitiek)**,
gemengde media, 2019.

VRAAG 7: GESLAGSKWESSIES: MANLIKHEID EN VROULIKHEID

Ek hou daarvan om 'n estetiese skoonheid in iets te ontdek waar ander dit moontlik as verwaarloos en lelik sal sien.

– Tim Okamura

Okamura ondersoek identiteit en vang skoonheid, krag en waagmoed in 'n stedelike omgewing vas om die lewensverhale van mense deur portretstudies te vertel.

Skryf 'n opstel waarin jy bespreek hoe geslag in Okamura se werk uitgebeeld word. (FIGUUR 7)

Sluit ook by jou antwoord TWEE ander kunswerke (EEN kunswerk per kunstenaar) in wat jy bestudeer het wat geslagskwessies weerspieël.

Jy kan in jou antwoord na die volgende verwys:

- Onderwerp
- Kleur
- Kontras
- Tegnieke wat tot die betekenis van die werk bydra
- Houding en uitdrukking
- Simbole

[20]

Esteties: aangenaam vir die oog/mooi om te sien

FIGUUR 7: Tim Okamura, **'Rare Groove'**, olie, gemengde media op doek, 2018.

VRAAG 8: ARGITEKTUUR IN SUID-AFRIKA

Mpumalanga staan bekend as die provinsie van die 'opkomende son'.

Die Mpumalanga Provinsiale Regeringskompleks, wat in Mbombela geleë is, verwys duidelik na ons Suid-Afrikaanse erfenis.

8.1 Verwys na die stelling hierbo met verwysing na die visuele bronne in FIGUUR 8a–8d. Bespreek hierdie gebou deur die volgende riglyne te gebruik:

- Die ontwerp en vorm van die gebou wat ons Afrika-erfenis weerspieël
- Die funksie van die koepel
- Die funksie van die okulus
- Hoe die argitek die 'opkomende son' in die ontwerp van die gebou weerspieël het

(6)

8.2 Bespreek enige TWEE Suid-Afrikaanse geboue/strukture wat ons Suid-Afrikaanse geskiedenis/erfenis/kultuur weerspieël. Noem die argitek(te) en name van die geboue.

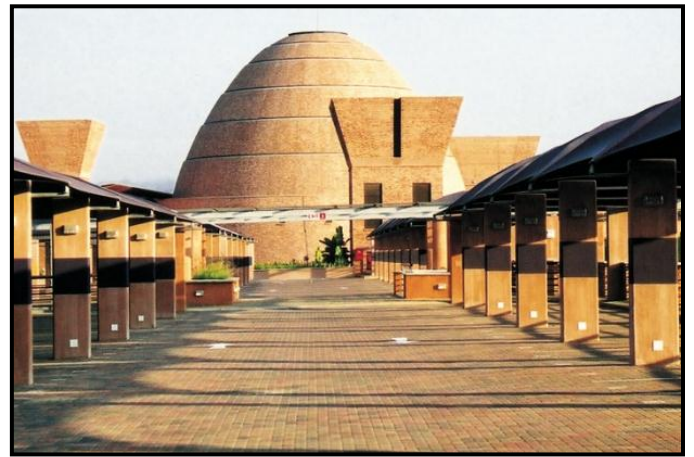
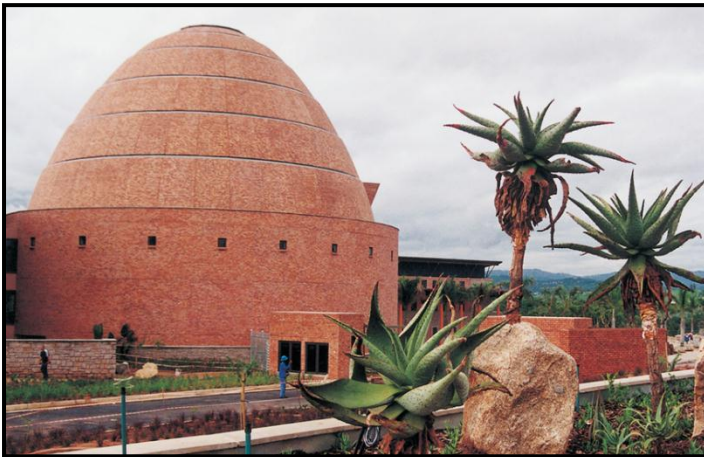
Jy kan sommige van die volgende oorweeg:

- Materiaal
- Ontwerp en vorm
- Funksie van die gebou
- Perseel/Ligging
- Invloede

(14)
[20]

Okulus: opening/venster, wat soos 'n oog lyk, in 'n koepel

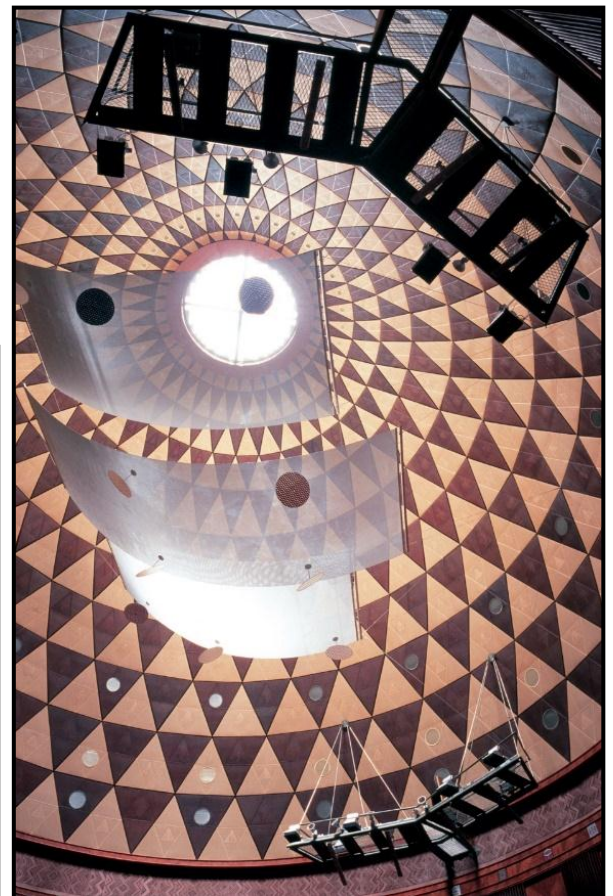

FIGUUR 8a en FIGUUR 8b: Tayob Schnepel Association, ***Mpumalanga Provincial Government Complex (Mpumalanga Provinsiale Regeringskompleks)***, buiteaansig, 1997–2001.

FIGUUR 8c: Tayob Schnepel Association, ***Mpumalanga Provincial Government Complex (Mpumalanga Provinsiale Regeringskompleks)***, binneansig van die sitplekgedeelte in die konferensiesaal, 1997–2001.

FIGUUR 8d: Tayob Schnepel Association, ***Mpumalanga Provincial Government Complex (Mpumalanga Provinsiale Regeringskompleks)***, plafon met die koepel in sig, 1997–2001.